

Nr 214.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående kostnadsfri ledighet åt förste kontrollörerna vid sockerraffinaderierna i riket; given Stockholms slott den 25 april 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva, att vid sockerraffinaderi anställd förste kontrollör må av kontrollstyrelsen, där så finnes lämpligen kunna ske, beviljas ledighet under högst en månad för år med bibehållande av dagarvudet, men utan rätt till reseersättning i anledning av det avbrott i tjänstgöringen, som av sådan ledighet förorsakas.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 april
1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde
härefter:

Med skrivelse den 23 november 1915 har kontrollstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd, till kontrollstyrelsen ingiven skrift, däri förste kontrollörerna vid sockerraffinaderierna i riket anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att bereda dem någon tids årlig semester. Till stöd för framställningen har anförts bland annat:

På grund av arbetssättet vid raffinaderierna vore förste kontrollörens tjänstgöringstid kontinuerlig varje dag under året med skyldighet för honom att ordna och ansvara för kontrolltjänstgöringens lagenliga effektivitet både natt och dag, såväl söndag som vardag. Vidare vore på grund av den år 1914 genomförda koncentrationen av sockerdriften det arbete, som förut ålegat tio förste kontrollörer vid raffinaderier, nu fördelat på sex med den påföljd, att dessa sex personer i första

hand hade ansvaret för en statsinkomst överstigande tjugu miljoner kronor; och förmenade sökandena, att det sålunda vore för staten nyttigt, att dessa förste kontrollörer ständigt ägde full och oförtröttad arbetskraft.

Även särskilda grunder kunde enligt sökandenas åsikt i detta fall åberopas för medgivande av rätt till semester. Kontrollen vid raffinaderierna kunde endast nöjaktigt utföras av en förste kontrollör, som vore fullt förtrogen med arbetssättet vid fabriken. Vid sjukdomsfall eller vakans vore till förekommande av oregelbundenhet i kontrollarbetet av betydelse att äga tillgång till kompetent ställföreträdare, som hade kännedom om de lokala förhållandena; och ansåge sökandena, att genom anordning av semester en dylik ställföreträdare kunde i förväg inövas.

Slutligen framhålla sökandena, att den merutgift för statsverket, som skulle uppkomma genom medgivande av rätt till semester under en månad för envar av dessa förste kontrollörer, uppginge till 2,200 kronor årligen.

För egen del har kontrollstyrelsen anfört följande:

Kontroll-
styrelsen.

»Enligt 25 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående beskattning av socker, sådant samma mom. lyder enligt förordningen den 12 maj 1911, erhåller förste kontrollör under tjänstetiden dagarvode med 12 kronor och dessutom, om resa förekommer, reseersättning med 15 kronor för varje gång, han inträder i tjänst eller från en till annan fabrik förflyttas. Förste kontrollör skall inställa sig i tjänstgöring vid fabrik ett dygn, helgdag oräknad, före den tid, då tillverkningen enligt tillståndsbevis må begynna, och skall kvarstanna till dess han återkallas ur tjänstgöring. In- och återkallelse verkställes av kontrollstyrelsen. De förste kontrollörerna tillhörande åliggandena, däribland skyldighet att vara närvarande i fabriken minst sex timmar varje dygn, finnas angivna i 8 § i den av Eders Kungl. Maj:t den 23 juli 1908 fastställda ordningsstadgan rörande sockerbeskattningen. Allt detta gäller förste kontrollörerna såväl vid råsockerbruken som vid raffinaderierna. Under det emellertid förste kontrollörer vid förstberörda sockerfabriker äro i tjänst allenast två månader eller något mera varje år, kvarstå de senare i allmänhet under hela tillverkningsåret (1 september—31 augusti).

Olikheten mellan de båda slagen av förste kontrollörer inskränker sig likväl ej till endast tjänstetidens längd. Den omständigheten att den egentliga sockerbeskattningen äger rum vid raffinaderierna medför, att förste kontrollörerna vid dessa fabriker dels hava en avsevärt mera omfattande bokföring, dels äro förmån för en betydligt större kontrollpersonal. Förstberörda förhållande beror på att utlämningen av socker till fritt bruk huvudsakligen sker från raffinaderierna. Antalet kontrollörer vid råsockerbruken skulle enligt 29 § i ordningsstadgan utgöra normalt fyra och vid raffinaderierna tio. Såsom belysande för kontrollgöromålen vid de sistnämnda kan emellertid anföras, att jämlikt bemyndigande i samma paragraf medgivande måst av kontrollstyrelsen lämnas till anställande vid raffinaderierna av ytterligare ett antal kontrollörer, växlande mellan 2—10 stycken. Nedläggningen av fyra raffinaderier har i sin mån bidragit till ökandet av kontrollpersonalen vid de återstående sex. Vid råsockerbruken hava kontrollörerna uppgått till sammanlagt högst 7 stycken (vid en enda fabrik, men eljest ej över 5).

Beträffande förste kontrollörernas arbetstid — minst sex timmar — gäller, att bestämmelsen härom ingalunda innebär, att han efter fullgjorda sex timmars tjänstgöring är fri för återstående delen av dygnet. Förste kontrollören får vara

beredd att påkallas när som helst under dagen, och nattliga kontrollbesök förekomma emellanåt för tillsyn över vakthavande kontrollörer. Givet är att dylikt anlitande av förste kontrollören blir tätare vid de ur kontrollsynpunkt mera invecklade raffinaderierna.

Utan tvivel är det ett statsintresse av ej ringa betydelse, att vid så krävande kontrollbefattningar som förste kontrollörernas vid raffinaderierna tillfälle beredes innehavarna att åtnjuta någon tids vila och frihet från arbetet. Kan detta ej ske utan uppoffring av dagarvodelt, lärer kontrolltjänstemannen i de flesta fall komma att föredraga att i det längsta söka uppehålla sin tjänst även med utsikt att därigenom minska sin arbetsduglighet. Det dagliga övervakandet av och deltagandet i kontrollen kan visserligen tänkas ske utan att giva anledning till formell anmärkning, men blir såväl tryggheten för staten som intresset hos befattningshavaren större, när en kostnadsfri avlösning under någon del av året är medgiven.

Kontrollstyrelsen finner sig sålunda böra understödja den gjorda framställningen och tillåter sig i underdanighet hemställa, att en föreskrift uti ifrågasatt riktning måtte erhålla formen av ett bemyndigande för kontrollstyrelsen att, där så finnes lämpligen kunna ske, meddela ledighet under högst en månad åt bemälda befattningshavare med rätt för dem att under ledigheten bibehålla dagarvodelt eller någon del därav. Styrelsen ifrågasätter däremot ej, att reseersättning (15 kronor) skall utgå även när förste kontrollör vid raffinaderi efter åtnjuten semester återinträder i tjänstgöring.»

På grund av remiss har jämväl statskontoret avgivit infordrat utlåtande samt därvid anført:

»Vad i ärendet förekommit anser statskontoret giva stöd åt den meningen, att kostnadsfri ledighet under en månad om året skäligen bör beredas åt ifrågasvarande kontrollörer, dock endast där deras inkallelse i tjänstgöring varar hela året, vilket, att döma av kontrollstyrelsens uppgift, att dessa kontrollörer »i allmänhet» kvarstå under hela tillverkningsåret, 1 september—31 augusti, icke synes undantagslöst vara fallet. I likhet med kontrollstyrelsen anser statskontoret någon reseersättning icke böra tillkomma kontrollören i anledning av det avbrott i tjänstgöringen, som av semesterledigheten förorsakas.

Statskontoret får alltså tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att medgiva, det vid sockerraffinaderi anställd förste kontrollör, som är oavbrutet hela året inkallad till tjänstgöring, må av kontrollstyrelsen, där så finnes lämpligen kunna ske, beviljas ledighet under högst en månad för år med bibehållande av dagarvodelt, men utan rätt till reseersättning i anledning av det avbrott i tjänstgöringen, som av sådan ledighet förorsakas.»

Departements-
chefen.

De vid sockerraffinaderierna i riket anställda förste kontrollörerna, som av kontrollstyrelsen förordnas för tillverkningsår, hava att utföra ett arbete av den art och omfattning, att de onekligen äro i behov av någon tids sammanhängande vila under året. På grund härav synes mig skäligt, att på sätt kontrollstyrelsen föreslår låta dem efter nämnda styrelses beprövande under högst en månad av året komma i åtnjutande

av en ordinarie befattningshavares semester motsvarande ledighet. Naturligtvis bör, såsom också statskontoret synes vilja framhålla, sådan ledighet endast förekomma, därest vederbörande befattningshavare förut under tillverkningsåret varit oavbrutet inkallad till tjänstgöring och anledning icke föreligger till antagande, att hans tjänstgöring kommer att upphöra före tillverkningsårets utgång. Då emellertid såsom jag nyss nämnde kontrollstyrelsen skulle hava att pröva frågan om ledighets beviljande, torde nämnda styrelse därvid icke underlåta att tillse, att omförmälda förutsättningar för ledighetens åtnjutande äro för handen.

I anledning av kontrollstyrelsens förslag vill jag härjämte framhålla, att vederbörande förste kontrollör synes mig under alla omständigheter böra, i överensstämmelse med vad som gäller för ordinarie befattningshavare under semester och på sätt statskontoret jämväl hemställer, under ifrågavarande ledighet åtnjuta oavkortat dagarvode.

Slutligen torde vara fullt riktigt, att, såsom av kontrollstyrelsen med instämmande av statskontoret anmärkes, någon reseersättning icke bör tillkomma förste kontrollören i anledning av det av ledigheten orsakade avbrottet i tjänstgöringen.

Vikarie för förste kontrollör, som sålunda åtnjuter ledighet, torde, såvida annat ej föreskrives, jämlikt 25 § 4 mom. sockerbeskattningsförordningen bliva berättigad att uppbära samma ersättning som den tjänstledige, nämligen dagarvode med 12 kronor ävensom, där resa för inställelse vid fabriken förekommer, reseersättning med 15 kronor. Denna vikariatskostnad, uppgående för 6 förste kontrollörer ungefär till 2,200 kronor för år, bör bestridas från ordinarie förslagsanslaget till kontroll å tillverkningsavgifter, vilket anslag för innevarande år är uppfört i riksstaten med 900,000 kronor men för år 1917 fastställts till 800,000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vid sockerraffinaderi anställd förste kontrollör må av kontrollstyrelsen, där så finnes lämpligen kunna ske, beviljas ledighet under högst en månad för år med bibehållande av dagarvodet, men utan rätt till reseersättning i anledning av det avbrott i tjänstgöringen, som av sådan ledighet förorsakas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bi-

fall; och skulle proposition i ämnet av lydelse, bilaga
litt. . . . vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riks-
dagen.

Ur protokollet:

Georg Sjöcrona.
